

25.4.2016
V Brně

Masarykova Univerzita
Fakulta sociálních studií
Joštova 10, Brno

Interpretace statistik v médiích

Seminární práce PSY117

Jitka Kubátová

450471

Úvod:

Hned na úvod bych ráda zmínila, jak je poměrně těžké najít na nejrozšířenějších českých zpravodajských webech články zpracovávající statistické údaje s příslušným citováním a odkazováním na zdroj. V lepším případě autor v článku uvede alespoň název studie a jeho autory nebo institut, ve kterém byla studie vypracována, v horším případě se omezí na citování zahraničních periodik, takže přepíše i případné chybné či manipulativní interpretace dat bez toho, aby si dohledal příslušnou studii. V tom nejhorším možném případě novinář pouze podotkne, že podle soudobých studií nebo zjištění vědců vychází najevo to a to bez jakéhokoliv zdroje. Často novináři pracují pouze z abstraktem a do příslušné práce vůbec nenahlédnou.

Článek:

Pro svou seminární práci jsem si vybrala článek webu idnes.cz *Zdraví mužům pomohou ochránit spíše lékařky, tvrdí studie* uveřejněný 4. dubna 2016. Autorem je Petr Chalupa.

První věc je, že pro veřejnost je poměrně těžké se dopátrat původní studie, autor pouze přeložil slovo od slova tiskovou zprávu Rutgers University, na kterou vložil do textu odkaz, ale jako zdroj ji u podpisu nepřiznal. V článku se nevyskytuje ani název studie či jména odborných časopisů, ve kterých vyšla, pouze jména autorek a jejich domovská univerzita.

Samotný článek se zabývá korelací mezi předčasnými úmrtími mužů oproti ženám a skórem pojetí maskulinity, tedy že muži, co uznávají tradiční mužství, samostatnost a „drsňáctví“, mají sklon podceňovat své zdravotní problémy. S konzervativními názory na mužnost souvisí ještě preference mužských doktorů. Ačkoliv se lékařům muži dovedou se svým zdravím svěřit hůře než lékařkám.

Popis metod v článku mi přijde nepřesný, protože autor nezmínil, že studie byly publikovány ve dvou rozdílných odborných časopisech, ale shrnul je všechny najednou. V článku jsou metody popsány zkráceně, uvádí, že výzkum proběhl ve čtyřech vlnách. V první vlně vyplňovalo dotazník 250 mužů, následuje stručný popis dotazníků a výsledky z daného dotazníku. Co postrádám je, dle jakého klíče bylo 250 respondentů vybráno. U popisu druhé vlny výzkumu je alespoň uvedeno, že vybraný vzorek se skládal ze studentů, opět bylo vybráno 250 mužů, ale není úplně jasné, o jakou metodu sběru dat šlo, z věty: *I ty vyzpovídaly ohledně jejich vztahu k atributům mužnosti, pak je ale v rámci výzkumu nechaly vyzpovídat medickami a mediky v bílých pláštích* spíše vyplývá, že šlo o individuální rozhovory, ovšem v souvislosti s předchozím textem bych spíše hádala na dotazníky v první fázi výzkumu tohoto vzorku a na individuální rozhovory s mediky v druhé fázi. U třetí vlny je jen zmíněn celkový počet vzorku, tedy 193 studentů, počet mužů ze vzorku je 88, výsledky jsou poté sloučené s poslední vlnou výzkumu. U posledního uvedeného vzorku vidím jako velký nedostatek to, že autor uvádí: *vzorek 298 dalších lidí, v nichž byla mužů zhruba polovina*, jednak neuvádí přesný počet mužů a žen, dále měl uvést, že se nejedná o „další lidi“ ale o vzorek z běžné populace. Když shrnu jak na mě popis metod a výběru vzorku působil, musím říct, že poměrně zmateně, chybí mi informace o tom, jak byly vzorky studentů i nestudentů vybírány a zda jsou reprezentativní. Také u posledních dvou vzorků není uvedeno, jakými metodami bylo šetření prováděno, a u ostatních vzorků jsou metody jen hrubě nastíněny.

Z výsledků plyne, že muži s vyšším skórem maskulinity preferují mužské lékaře jako více kompetentní, zároveň se jim ale dovedou hůře svěřit než lékařkám, také mají sklon symptomy

nemocí podceňovat. Výsledky jsou interpretovány pouze slovně a jde buď o převzaté citace autorek, nebo o překlad tiskové zprávy. Jsou zmíněny i výsledky, které nebyly obsaženy v hypotéze, tedy že problém se týká i žen. Předpokládám, že slovní interpretace je pro čtenáře přijatelnější než např. přetištěná výsledná tabulka korelací.

Studie:

Původní studie nese název Masculinity in the doctor's office: Masculinity, gendered doctor preference and doctor–patient communication, autorkami jsou Mary S. Himmelstein, Diana T. Sanchez, vyšla v březnu 2016 v Preventive Medicine (č.84). V rozporu s článkem jsou zde uvedeny jen tři studie. První dvě jsou sloučené a můžeme zde najít přesný popis výběru respondentů, který probíhal pomocí reklamy na síti a byl motivován finanční odměnou. Dále je v procentech uvedeno, zda šlo o bělochy, Hispánce, Asiaty, Afroameričany či jaký je jejich příjem. Je popsán celý dotazník, škály (1-5), jeho kontrolní systém. Hypotéza byla testována modelem SEM. Výsledky jsou poté krom slovní interpretace zobrazené v tabulkách s popisnými statistikami a spolehlivostí a s korelací mezi jednotlivými hodnotami. Výsledky ukázaly, že muži s vyšším skórem maskulinity preferují lékaře před lékařkami. Pro třetí studii bylo vybráno 246 mužů, studentů, s věkem 18-25 a byli motivováni kredity, opět byl zjišťován příjem a zda jde o bělochy, Afroameričany, Hispánce nebo Asiaty. Jako metoda bylo použito prvotní měření (maskulinity a komforty) a poté simulace interakce mezi pacientem a lékařem, kdy lékaři byli studenti a studentky vyšších ročníků. Účastníci během rozhovoru vyplňovali s lékařem seznam symptomů. Analýzou rozptylu s opakovaným měřením byly zjištěny výsledky víceméně shodné s citovanými v článku, ovšem opět doplněné o tabulky a grafy. V závěrečné diskuzi jsou shrnuty výsledky, které celkem korespondují s výsledky v článku (pouze dodatek o ženách a obdobném problému studie neobsahuje, asi byl zveřejněn v druhém článku, který se mi nepodařilo dohledat, nebo jen citován v tiskové zprávě). Co ale v článku oproti studii chybí je zamyšlení se nad slabinami studie, kterými může být např. rozdílný výkon participantů v 1. a 2. studii oproti účastníkům 3. studie.

Shrnutí:

Jako největší slabinu článku bych viděla práci pouze s tiskovou zprávou, pokud by autor pracoval přímo se studii, mohl by čtenářům lépe představit průběh výzkumu, jeho účastníky a jeho metody. Předpokládám, že konkrétní statistické nástroje a výsledky v datech by čtenáře nezajímaly, slovně byly vyloženy víceméně ve shodě se závěry autorů, mohly obsahovat zamyšlení nad možným zkrácením.

Zdroje:

http://xman.idnes.cz/drsni-muzi-podcenuji-zdravotni-peci-d7s-/xman-styl.aspx?c=A160401_213257_xman-styl_fro

http://news.rutgers.edu/news/tougher-men-think-they-are-less-likely-they-are-be-honest-doctors/20160321#.VyXKV-S_zIX

Mary. S. Himmelstein., Diana. T. Sanchez. (3.2016). Preventive Medicine. *Masculinity in the doctor's office: Masculinity, gendered doctor preference and doctor–patient communication*. 30-40.

Práci vracím k přepracování.

Doporučuji, abyste se v přepracování (založeném na tomto či zcela jiném článku) zaměřila na to, jak novináři nakládají se statistikami ve smyslu prezentace a interpretace výsledků – říkají například, že „*Y souvisí s X*“, přestože se v originální studii hodnota vztahu pohybuje okolo $r = 0,10$?

Vít Gabrhel